

VII.564.55.2018.AJK

Pan
Michał Lasota
Zastępca Rzecznika
Dyscyplinarnego Sędziów Sądów
Powszechnych

Krajowa Rada Sądownictwa
ul. Rakowiecka 30
02-528 Warszawa

Szanowny Panie

Na podstawie informacji prasowych Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z własnej inicjatywy¹ sprawę dotyczącą wezwania sędziego Igora Tuleyi oraz sędzi Ewy Maciejewskiej do złożenia wyjaśnień w charakterze świadka, w związku ze skierowaniem przez nich pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE). Powyższe pytania dotyczyły tego, czy polscy sędziowie – wobec przeprowadzonych w ostatnim czasie zmian dotyczący funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości – mają szansę pozostać niezawisli i niezależni od czynników politycznych². Zdaniem sędziów, obecne regulacje prawne odnoszące się do postępowań dyscyplinarnych naruszają niezawisłość sędziowską i pozbawiają stronę skutecznego środka odwoławczego, który przewiduje artykuł 19 ust. 1 akapitu drugiego Traktatu o Unii Europejskiej³.

¹ Art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich – Dz. U. z 2017 r. poz. 958 ze zm.; dalej: ustawa o Rzeczniku.

² Zob. M. Gałczyńska, *Zadali pytanie do TSUE - "dyscyplinarki" i wzywanie na świadków*, <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/czy-wladza-chce-ukarac-sedziow-niepokornych/khxb0h9> z dnia 10 .09. 2018 r., data ostatniego dostępu: 19.09.2019 r.

³ Dz. U. z 2004 r., Nr 90, poz.864/30 z dnia 30 kwietnia 2004 r.

Podstawą prawną procedury pytań prejudycjalnych jest art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TFUE)⁴, który stanowi:

„Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym:

a) o wykładni Traktatów;

b) o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii.

W przypadku, gdy pytanie z tym związane jest podniesione przed sądem jednego z państw członkowskich UE, sąd ten może, jeśli uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku, zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o rozpatrzenie tego pytania.

W przypadku, gdy takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten jest zobowiązany wnieść sprawę do Trybunału (...).”

W orzecznictwie TSUE podkreśla się, że pytanie prejudycjalne wydawane na podstawie art. 267 TFUE jest istotnym instrumentem współdziałania sądów krajowych z Trybunałem. Należy bowiem pamiętać, że „Unia Europejska opiera się na idei integracji, gdzie prawo unijne ustanawiane jest traktatowo albo w ramach pozapaństwowych procedur prawodawczych, a następnie inkorporowane jest do krajowych porządków prawnych. Podmiotami tego prawa są nie tylko państwa członkowskie, ale także ich obywatele. Tym samym sądy krajowe zobligowane są stosować prawo unijne, które nie jest prawem wewnętrznym i w dalszym ciągu posiada cechy autonomiczne. Pytanie prejudycjalne dotyczy interpretacji przepisów prawa unijnego znajdujących zastosowanie w konkretnej sprawie. Istotą pytania prejudycjalnego jest zapewnienie jednolitej wykładni oraz stosowania prawa unijnego we wszystkich państwach członkowskich, ponieważ zgodnie z zasadą pierwszeństwa prawa unijnego, sąd krajowy w razie niezgodności prawa unijnego z prawem krajowym stosuje prawo unijne”⁵.

⁴ Dz. U. z 2004 r., Nr 90, poz. 864/2 z dnia 30 kwietnia 2004 r.

⁵ J. Michalska, *Pytania prejudycjalne sądów do Trybunału Sprawiedliwości UE*, http://www.repozytorium.uni.wroc.pl/Content/64533/14_Justyna_Michalska.pdf, data ostatniego dostępu: 19.09.2018 r. s. 252-253.

Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy⁶, w wyroku z dnia 5 lipca 2016 r. w sprawie C-614/14 TSUE uznał, że **sprzeczne z art. 267 TFUE są takie uregulowania prawa krajowego, które w postępowaniu głównym mogą skutkować powstrzymaniem się przez sąd krajowy od zadania pytań prejudycjalnych TSUE w celu m.in. uniknięcia narażenia się na sankcje dyscyplinarne lub wniesienie niedopuszczalnych wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym**⁷.

Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem TSUE, **art. 267 TFUE przyznaje sądom krajowym jak najszersze uprawnienie do wystąpienia do TSUE, jeśli uznają one, że w zawisłej przed nimi sprawie pojawiły się pytania związane z wykładnią lub oceną ważności przepisów prawa Unii, wymagające udzielenia odpowiedzi w celu rozstrzygnięcia rozpatrywanego przez te sądy sporu. Sądy krajowe mają więc swobodę w wykonywaniu tego uprawnienia na każdym etapie postępowania, jaki uznają za stosowny**⁸. Procedura odesłania prejudycjalnego ma na celu zapewnienie jednolitej wykładni prawa Unii, umożliwiając tym samym zapewnienie jego spójności, pełnej skuteczności i autonomii oraz wreszcie szczególnego charakteru prawa ustanowionego w traktatach⁹. W konsekwencji, jak podkreśla TSUE, wyłącznie do sądu krajowego (...) należy ocena – w świetle szczególnych okoliczności sprawy – zarówno konieczności uzyskania orzeczenia w trybie prejudycjalnym dla wydania wyroku, jak i znaczenia przedstawionych TSUE pytań¹⁰.

Warto również odnotować, iż w skierowanym do Trybunału Konstytucyjnego wniosku z dnia 23 sierpnia 2018 r. Prokurator Generalny wyraził stanowisko, zgodnie z którym „(...) **art. 267 TFUE jest bezpośrednio skuteczny, stanowi bowiem samodzielną podstawę dla sądów krajowych do zwracania się z pytaniem prejudycjalnym do TSUE. Niezależnie zatem od treści przepisów procesowych państwa członkowskiego,**

⁶ Zob. *Stanowisko Sądu Najwyższego w sprawie K 7/18 z dnia 10.09.2018 r.*, s. 14, http://www.sn.pl/aktualnosci/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/NewForm/2018.09.10%20-%20TK%20-%20Stanowisko%20SN%20w%20sprawie%20K%207_18.pdf, data ostatniego dostępu: 19.09.2018 r.

⁷ Zob. pkt. 25 wyroku z dnia 5 lipca 2016 r., *Ognyanov, C-614/14*

⁸ Zob. wyroki: z dnia 5 października 2010 r., *Elczinow, C173/09*, EU:C:2010:581, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 11 września 2014 r., *A, C-112/13*, EU:C:2014:2195, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo, za: *Stanowisko Sądu Najwyższego w sprawie K 7/18 z dnia 10.09.2018 r*

⁹ Zob. opinia 2/13 TSUE w pełnym składzie z dnia 18 grudnia 2014 r., EU:C:2014:2454, pkt 176 i przytoczone tam orzecznictwo, za: *Stanowisko Sądu Najwyższego w sprawie K 7/18 z dnia 10.09.2018 r*

¹⁰ Zob. wyrok TSUE z dnia 20 grudnia 2017 r., *Global Starnet Ltd, C-322/16*, ECLI:EU:C:2017:985, pkt 17), za: *Stanowisko Sądu Najwyższego w sprawie K 7/18 z dnia 10.09.2018 r.*

sąd krajowy może oprzeć się bezpośrednio na art. 267 w celu uzasadnienia swej kompetencji do skorzystania z procedury prejudycjalnej (...)¹¹.

W świetle powyższego należy podkreślić, że polscy sędziowie – zgodnie z postanowieniami art. 267 TFUE – mają prawo zadawać pytania prejudycjalne Trybunałowi TSUE, jeżeli ma jakiegokolwiek wątpliwości co do wykładni lub ważności danego aktu prawnego Unii Europejskiej.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, zwracam się do Pana Rzecznika z prośbą o wskazanie, jakie przesłanki przemawiały za wezwaniem sędziego Igora Tuleyi oraz sędzi Ewy Maciejewskiej do złożenia wyjaśnień we wskazanym zakresie. Proszę również o informację na czyj wniosek podjęte zostały opisane czynności w przedmiotowej sprawie.

Z poważaniem

(Stanisław Trociuk)

¹¹ Znak pisma Prokuratora Generalnego: PK VIII TK 58.2018, sygn. akt sprawy w Trybunale Konstytucyjnym: K 7/18.